

Magazine on Low External Input Sustainable Agriculture
Compilation of selected translated articles into Kannada

ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಕುರಿತ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್.
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ

LEIS
INDIA

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ
ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ

ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಮಾರ್ಚ್ 2016, ಸಂಚಿಕೆ 1

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯು 'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಆಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಆಯ್ದು ಲೇಖನಗಳ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ವಿಳಾಸ: ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ
ನಂ.204, 100 ಫ್ಲೀಟ್ ರಿಂಗ್‌ರೋಡ್
ಮೂರನೇ ಫೇಸ್
ಬನಶಂಕರಿ ಎರಡನೇ ಬ್ಲಾಕ್
ಮೂರನೇ ಸ್ಟೇಜ್
ಬೆಂಗಳೂರು 560085
ದೂರವಾಣಿ+91-080-26699512/ 26699522
ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ +91-080-26699410
ಈಮೈಲ್: leisaindia@yahoo.co.in

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ
'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಆಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು
ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಇಳಿಯ (ILEIA)
ಸಂಸ್ಥೆ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ತ್ರೈಮಾಸಿಕವಾಗಿ
ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿ
ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕ : ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್.ಪ್ರಸಾದ್
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕಿ : ಟಿ.ಎಂ.ರಾಧ
ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ

ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ, ಬೆಂಗಳೂರು
ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಗಳ ಸಮನ್ವಯ
ಪೂರ್ಣಿಮಾ

ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ
ರುಕ್ಮಿಣಿ ಜಿ.ಜಿ.

ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ
ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನ

ಮುದ್ರಣ
ಸಾನ್ ಪ್ರಿಂಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುಖಪುಟ ಚಿತ್ರ
ಕೆ-6 ನೆಲಗಡಲೆ ತಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಸುಧಾರಿತ
ಇಳುವರಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಯಾನಿಗದಲೆ ಹಳ್ಳಿಯ
ಶಿವಾರಡ್ಡಿ.

ಚಿತ್ರ ಸೌಜನ್ಯ: ಎ.ಎಂ.ಇ.ಎಫ್

ಲೀಸಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ವಿವಿಧ ಆವೃತ್ತಿಗಳು
ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕನ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಆಫ್ರಿಕನ್
ಮತ್ತು ಬ್ರೆಜಿಲಿಯನ್ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ಇತರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆವೃತ್ತಿಗಳು
ಹಿಂದಿ, ಒರಿಯಾ, ಮರಾಠಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ತಮಿಳು
ಮತ್ತು ತೆಲುಗು

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಲೇಖಕರೇ ಜವಾಬ್ದಾರರು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಮಾಡಿ ಇತರ ಓದುಗರಿಗೆ ಹಂಚಲು ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆ.

ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಎ.ಎಂ.ಇ.
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತ.

ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರೇ.

ಮಾರ್ಚ್ 2016ರ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂತಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೇ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತಹ ಒಂದೇ ಮಾದರಿ ಇಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಮತ್ತು ಭೂಪ್ರದೇಶದ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಹಲವು ಮಾದರಿಗಳಿವೆ. ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲ; ಅದೊಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನ. ಇದೇ ಇಲ್ಲಿರುವ ಲೇಖನವೊಂದರ ಸಂದೇಶ; ಕುಟುಂಬ ಕೃಷಿ ಏನೆಂದು ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಪಾಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಜೀವಿವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವೇ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರವಾಗಿದೆ. ವೈವಿಧ್ಯ ಬೆಳೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಕೇವಲ ಹವಾಗುಣ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮನೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಮತ್ತು ಪೃಷ್ಠಿಕರ ಆಆರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮಾರ್ಗವೂ ಆಗಿದೆ. ಪೂರ್ವ ಭಾರತದ ರೈತರು ಬೇಳೆಕಾಳುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಕುಟುಂಬದ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡರು; ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯ ಪಡೆದರು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ವಲಸೆಯನ್ನು ತಡೆದರು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಕೇರಳದ ನಗರ ನಿವಾಸಿಗಳು 'ಭಾವಣಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ' ಮಾಡಿ, ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕ ಬಡತನದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಪರಸ್ಪರ ನೆರವಾಗುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಮಾಹಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತ ಬಗ್ಗೆ ಇದು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನೀವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಓದುವಿರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಲೇಖನಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು, ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಅಂಚೆ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ leisaindia@yahoo.co.in ಇದಕ್ಕೆ ಈಮೈಲ್ ಮೂಲಕ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಕೃಷಿ ಮಿತ್ರರು ಓದಬೇಕು ಎಂದು ನೀವು ಬಯಸಿದರೆ, ಅವರ ಸಂಪರ್ಕಣೆ ಅಂಚೆ ವಿಳಾಸವನ್ನು ನಮಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಿ. ಅವರಿಗೆ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲು ನಮಗೆ ಸಂತಸವಾಗುತ್ತದೆ.

- ಸಂಪಾದಕರು

ಲೀಸಾ LEISA

www.leisaindia.org

ಲೀಸಾ (LEISA)ವು ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಯ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇದು ಪಾರಿಸರಿಕವಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ವರಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ರೈತರಿಗೆ ಇರುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಹಿತ ಬಳಕೆಯ - ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಒಳಸುರಿಗಳ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಬಳಕೆಯ - ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇದು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಮೌಲ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ರೈತರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಂದಿಸುವ ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಭಾಗೇದಾರಿ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ದೇಶ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಿಳಿತಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಯಸುತ್ತದೆ. ಲೀಸಾವು ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ; ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಎ ಎಂ ಇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

www.amefound.org

ಎ ಎಂ ಇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಬೇಸಾಯದ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ಕೃಷಿಕರ ಅವಿವಿಧ ಸಿರಿವಂತಗೊಳಿಸುವ, ಅಭ್ಯುದಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಅರೆ ಒಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಪಾರಿಸರಿಕ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸ್ತರು

ಚೇರ್ಮನ್ : ಶ್ರೀ ಚಿರಂಜೀವಿ ಸಿಂಗ್, ಐ.ಎಂ.ಎಸ್. (ನಿ.)

ಖಜಾಂಚಿ : ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಶಿವರಾಂ

ಸದಸ್ಯರು : ಡಾ.ವಿಠಲ ರಾಜನ್, ಡಾ.ಎಂ.ಮಹಾದೇವಪ್ಪ, ಡಾ.ಎನ್.ಜಿ.ಹೆಗಡೆ, ಡಾ.ಟಿ.ಎಂ. ತ್ಯಾಗರಾಜನ್, ಪ್ರೊ.ವಿ.ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ, ಡಾ.ಎ.ರಾಜಣ್ಣ, ಡಾ.ವೆಂಕಟೇಶ್ ತಗತ್, ಡಾ.ಸ್ಮಿತಾ ಪ್ರೇಮಚಂದರ್

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು: ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದ್

ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ MISEREOR

www.misereor.org

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಟನೆ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್‌ನ್ನು ಜರ್ಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಬಿಶಪ್‌ರು ಇಸವಿ 1958ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಕಳೆದ 50 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ಆಫ್ರಿಕ, ಏಷಿಯಾ, ಹಾಗೂ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ವಚನಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮ, ಪರಂಪರೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಯಾವುದೇ ಮಾನವ ಜೀವಿಗೂ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್‌ನ ಸಹಕಾರ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಬಡವರು ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲರಹಿತರು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ಬೆಂಬಲ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಲುದಾರರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಒರ್ಜಿ-ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂತೋಷದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಪಾಲುದಾರರು ಸಹಾಯಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ತನ್ನ ಪಾಲುದಾರರೊಡಗೂಡಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಪಂದಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಿವಾರ ಕೃಷಿಕ ಮಣ್ಣಿನ ವೈದ್ಯ

■ ಪಾಂಡುರಂಗ ಹೆಗ್ಡೆ

ದೇಶದ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ಒಂದೇ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ ಅಂತೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಭೂಪ್ರದೇಶದ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹಲವಾರು ಮಾದರಿಗಳಿವೆ. ಆಹಾರ, ಮೇವು ಮತ್ತು ಔಷಧ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

4

ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ ಎದುರಿಸಲು ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಅಳವಡಿಕೆ

■ ಈಶ್ವರ್ ಕಾಳೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಸೆಲ್ಲಾ ಡಿಸೋಜ

ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ರೈತರು ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕುಂಭಾರವಾಡಿ ಗ್ರಾಮದ ಕೆಲವು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

6

ಬಡತನದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೆಡೆಗೆ: ಮಹಿಳೆಯರ ಯಶಸ್ವೀ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಉದ್ಯಮ

■ ಪ್ರದಾನ್

ಪೀರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಏಕಾಂಗಿ ಬದುಕಿನ, ಅನಾಥ, ಕಡೆಗಣಿತ ಮತ್ತು ದಮನಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪೈಕಿ ಸುಕ್ರೀತ ಬಾಯಿ ಕೂಡಾ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಕಡುಬಡತನದಲ್ಲೇ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದು ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವರೊಬ್ಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಲವಾದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಾಹ್ಯ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಅವರ ಬದುಕೇ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿತು. ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಆಕೆ ಈಗ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಅವರಂಥ ಹಲವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

10

ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ

■ ಆನ್ನಿ ಬರ್ಗ್ಮ್ಯಾನ್

ಭಾರತದ ವಾಯುವ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಬಡತನದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಪರಸ್ಪರ ನೆರವಿಗೆ ಬರತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಈಗ ಇತರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಗೂಡೊಳಗಿನ ಜೀವನದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದಾರೆ.

12

ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಮನೆ ತೋಟಗಳು

■ ಸುಮನ್ ಸಹಾಯ್

14

ಸಂಸ್ಕಾರಿತ ಆಹಾರಗಳು: ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಡು

■ ಬಿ ಎನ್ ನಂದೀಶ್

15

ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆ ಸೇವನೆ: ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಬಲ್ಲದೇ?

■ ಅತುಲ್ ಡೋಗ್ರಾ, ಅಶುತೋಷ್ ಸರ್ಕಾರ್, ಆಡೆನ್ ಆವ್ ಹಸನ್, ಪೂಜಾ ಸಾಹ್ ಮತ್ತು ಅಖೀಲ್ ಹಸನ್ ರಿಚ್ಚಿ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಬೆಳೆಗಳು ಪ್ರೋಟೀನ್‌ಗೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಮೂಲ. ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದರ ಲಭ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಬಡವರಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ತಡೆಯಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

16

ಪರಿವಾರ ಕೃಷಿಕ ಮಣ್ಣಿನ ವೈದ್ಯ

■ ಪಾಂಡುರಂಗ ಹೆಗ್ಡೆ

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಹಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿರುವುದು ಯಾರು? ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಯೇ? ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ತಜ್ಞರಿಂದ ಹರಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸುಳ್ಳು ಏನೆಂದರೆ, ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಹಸಿವು ನೀಗಿಸಲು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿಯೊಂದೇ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ, ಎಫ್‌ಎಐ ಪ್ರಕಾರ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣವಾಗಿಲ್ಲದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಶೇ.80ರಷ್ಟು ಆಹಾರ, ಸಣ್ಣ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದಲೇ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇ.90ರಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಂದಲೇ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ, ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾತ್ರದ ಕುರಿತು ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ. ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಸಣ್ಣ ರೈತರ ತೋಟಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪರಿಸರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಇವೆ. ಹಿಮಾಲಯದ ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಒಳನಾಡಿನ ಮಧ್ಯ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದವರೆಗೆ, ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಉಷ್ಣವಲಯದ ಕಾಡುಗಳ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟದವರೆಗೆ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಣ್ಣತೋಟಗಳು ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶದೊಳಗೂ, ಮಣ್ಣು, ಹವಾಮಾನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ತಳಿಗಳ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಒಣ ಹವಾಮಾನದಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗೆ ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರದ ಉಷ್ಣ ವಲಯದ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಹುಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಒಂದೇ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ ಅಂತೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಭೂಪ್ರದೇಶದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗನುಸಾರ ಅನೇಕ ಮಾದರಿಗಳಿವೆ. ಆಹಾರ, ಮೇವು, ಔಷಧಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಹಲವು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೇ.92ರಷ್ಟು ರೈತರು ಶೇ.40ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಕ್ಸ್‌ನ್ ಏಡ್ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಮಹತ್ವ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ. ಅದು "ನಾವೇಕೆ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡಬೇಕೆಂದರೆ, ಅದು ಕೃಷಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ, ಹಣವನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಕಡಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತಿತರ ತೇವಾಂಶದ ಹೊಡೆತಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡು, ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಮೇಲೆ ಬಂಡವಾಳ

ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೇ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತಹ ಒಂದೇ ಮಾದರಿ ಇಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಮತ್ತು ಭೂಪ್ರದೇಶದ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಹಲವು ಮಾದರಿಗಳಿವೆ. ಆಹಾರ, ಮೇವು ಮತ್ತು ಔಷಧ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲ; ಅದೊಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನ.

ಹೂಡುವುದು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರಾಸಾಯನಿಕ ಕೃಷಿ ಮೇಲೆ ಹೂಡುವ ಕೃಷಿಗೆ ಸಮಾನ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದುದು.

ಕೃಷಿ- ಒಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನ

ಸಣ್ಣ ರೈತ ತನ್ನ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ. ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಕಲಿಕೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ, ಕೀಟ, ರೋಗ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವುದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಅದು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಣ್ಣ ರೈತರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಾರ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ; ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಾಪಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಶ್ರಮ ಪಡುವುದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರು ತೋಟದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಜೊತೆ ಅವರ ಸಂಬಂಧ ಅತ್ಯಂತ ಆಳ; ಮಣ್ಣನ್ನು ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ, ಅದರ ವಿಶ್ಲಷಣೆಗಾಗಿ, ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ. ಅದೇ ರೀತಿ ತೋಟದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೊತೆಯೂ ಅವರ ಸಂಬಂಧ ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ತರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ತೋಟದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶದಲ್ಲೂ ಮಾನವೀಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾನವೀಯ ಗುಣ, ಪರಸ್ಪರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ತತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಇಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕೇವಲ ಹಾಲು, ಮಾಂಸ ನೀಡುವ ಮೆಷಿನ್‌ಗಳಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ವಿಶಾಲ ಕೃಷಿ ಪರಿವಾರದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಮೇಲೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡುವುದು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರಾಸಾಯನಿಕ ಕೃಷಿ ಮೇಲೆ ಹೂಡುವ ಕೃಷಿಗೆ ಸಮಾನ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದುದು - ಆಕ್ಸ್‌ನ್ ಏಡ್ ವರದಿ

ಸಹಬಾಳೆಯ ಈ ಮೂಲ ಚಿಂತನೆ, ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಗುರಿ ಹೊಂದಿಲ್ಲದ, ಸುದೀರ್ಘ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಗೊಂಡ ಪರಿಸರ ನೀತಿಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದು ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ತೋಟದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಮೇವು ಒದಗಿಸುವ ಜೀವನ ವಿಧಾನ. ರೈತ ನೆಲವನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ವೈದ್ಯ.

ಸಣ್ಣ ರೈತನ ಬದುಕಿನ ವಿಧಾನವೇ ಒಂದು ಸಂಭ್ರಮ ಮತ್ತು ನೋಡಲು ಹಬ್ಬ. ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಬೇಲಿಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ

ಹಣ್ಣಿನ ಮರಗಳು, ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯವಂತ ತೋಟದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕೃಷಿಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಹಂಚುವ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವ ತತ್ವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯವೇ ಬಲಯುತ ಮತ್ತು ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಆಧಾರ.

ಸಣ್ಣ ತೋಟಗಳ ಯಶಸ್ಸು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ರೈತರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇತರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾದ ರೈತರ ಒಟ್ಟು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಕಾರಣ. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಯಾದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕಾಡುಗಳು. ಅದೇ ರೀತಿ, ಬೀಜಗಳನ್ನು ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಖಾಸಗೀಕರಿಸುವ ಬದಲು, ಸಮುದಾಯ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಬೀಜಗಳು ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಅದಲು ಬದಲು ಜ್ಞಾನ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಆಧಾರ. ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವುದನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುಣವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ, ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ನೀತಿಗಳನ್ನು ತೂರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿದ್ದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ನಾಶಗೊಂಡಿದೆ. ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಹಂಚಿಕೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ನಡೆಯಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬದಲು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಲೋಭ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ತಲೆಮಾರುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಭವದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಅರಬೆಂದ ಜ್ಞಾನ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಬದಲು ಏಕ ಬೆಳೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಫಸಲು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಏಕೈಕ ಗುರಿಯಿಂದ ರಾಸಾಯನಿಕವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ನೀತಿಗಳು- ಕೃಷಿ ಪರಿವಾರದ ಮೇಲೆ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಭಾವ

ಬಹಳಷ್ಟು ಕೃಷಿ ನೀತಿಗಳು ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ರೈತರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದು, ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಗೋಧಿ ಮುಂತಾದ ಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ. ಸಣ್ಣ ರೈತ ತನ್ನ ತೋಟದ ಗೊಬ್ಬರದಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬೆಳೆಗಳು ಪರಿಸರ ನೀತಿಗನುಸಾರವಾಗಿದ್ದು, ಜೀವಾಂಶ ಇಂಧನದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಹ ಸಹಾಯಧನಕ್ಕೆ ಅಳತೆಗೋಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಪಿಡಿಎಸ್) ಮೂಲಕ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಒದಗಿಸುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ಗೋಧಿ ಮುಂತಾದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ವಿತರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಅಪಾಯ. ಸಾವಿರಾರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಈ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತಂದು ಸುರಿಯುವುದು, ಸಣ್ಣ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಅದೇ ರೀತಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೆಳೆ ಕಾಳುಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಹ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಬದಲಾಗಿ ಪಿಡಿಎಸ್‌ನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಬೆಳೆದ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೂಡ ಸಣ್ಣ ರೈತ ಪರಿವಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ

ಕೂಲಿಯನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಪೈರು ನೆಡುವುದು ಮತ್ತು ಕೊಯ್ಲು ಮುಂತಾದ ಮುಖ್ಯ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೂಲಿ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗದೆ, ರೈತರು ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅಥವಾ ಕೃಷಿಯನ್ನೇ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಉಳಿಯುವಿಕೆಯ ಭರವಸೆ ಕೊಡಬಹುದು. ಉದಾ: ಎನ್‌ಆರ್‌ಇಜಿಎ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪರಿವಾರ ಕೃಷಿಯ ಭವಿಷ್ಯ

ಎಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ ಇದ್ದಾಗಲೂ, ದುರ್ಯವದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಪರಿವಾರ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪರಿವಾರಗಳು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಕೃಷಿಯನ್ನು ತೊರೆಯುವಂತೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮ ಆಗಿರುವುದು ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಭವ ಇಲ್ಲದ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯ ರೈತರ ಮೇಲೆ. ಸರಳ ತತ್ವಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಡಕು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಕಾಲೇಜುಗಳ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಪಾಸಾಗುವ ಕಲೆ ಅಲ್ಲ, ಎಡೆಬಿಡದೆ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಜೊತೆ ಆಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಕಲಿಯುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಅದು ಈ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಅವರು ಕೃಷಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲ/ಲಾಭದಾಯಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿಲ್ಲ.

ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬರಲು, ಹಲವು ತಂತ್ರಗಳ ನೀತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಜೀವನ ಭದ್ರತೆಯ ಭರವಸೆ ನೀಡಬೇಕಿದೆ. ತೋಟದ ಗೊಬ್ಬರ (ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಗೊಬ್ಬರ) ಬಳಸಿ ಕಾರ್ಬನ್ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಕಡಿಮೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮುಂತಾದ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕಾದರೆ ಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸುಸ್ಥಿರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.

ಉಲ್ಲೇಖ

ಆಕ್ಸ್‌ನ್ ಏಡ್, ಫೆರ್ಟಿಲ್ ಗ್ರೌಂಡ್: ಹೇಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ದಾನಿಗಳು ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿ ಹಸಿವು ನೀಗಿಸಬಹುದು? 2010

ಸುಖ್‌ಪಾಲ್ ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಶೃತಿ ಭೋಗಲ್, ಪಂಜಾಬ್‌ನ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಕೃಷಿ: ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದೆಯೋ, ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆಯೋ? ಎಕನಾಮಿಕ್ ಅಂಡ್ ಸೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ: ವಾಲ್ಯೂಮ್ 26-27, 2014

ಗ್ರೈನ್, ಹಂಗ್ರಿ ಫಾರ್ ಲ್ಯಾಂಡ್: ಸ್ವಾಲ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್ ಫೀಡ್ ದಿ ವರ್ಲ್ಡ್ ವಿತ್ ಲೆಸ್ ದ್ಯಾನ್ ಅ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ ಆಫ್ ಆಲ್ ಫಾರ್ಮ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್, ಮೇ 2014

■ Panduranga Hegde
Basavarj Nilaya
Chowkimath, Sirsi
North Kanara 581401
E-mail: appiko@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 3, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2014

ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ರೈತರು ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕುಂಭಾರವಾಡಿ ಗ್ರಾಮದ ಕೆಲವು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಕೇವಲ ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಲೆ ಏರುಪೇರಿನ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಗೃಹಬಳಕೆಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಫೋಟೋ: ಯೋಗೇಶ್ ಶಿಂದೆ, ಡಬ್ಲ್ಯು.ಒಟಿಆರ್

2012ರ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರೈತ ದಾಳಿಂಬೆ ತೋಟವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದು

ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ ಎದುರಿಸಲು ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಅಳವಡಿಕೆ

■ ಈಶ್ವರ್ ಕಾಳೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಸೆಲ್ಲಾ ಡಿಸೋಜ

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯವನ್ನು ಪದೇಪದೇ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಡ ಮತ್ತು ಅಕಾಲಿಕ ಮಳೆ, ಪ್ರವಾಹ, ಉಷ್ಣಾಂಶದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇವೆಲ್ಲದರ ಫಲಿತಾಂಶ ಬೆಳೆ ನಾಶ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಹಮದನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಕೋಲೆ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಗೋಧಿ ಮತ್ತು ಕಡಲೆ, ನವೆಂಬರ್ 2010ರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅಕಾಲಿಕ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಬೆಳೆ ಹಾನಿಯಾಯಿತು. ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮರುಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಶೇ.50ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ

ಫಸಲು ಬಂತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಮೇ 2011ರ ಕಡೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಕೊಯ್ಲು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುರಿದ ಭಾರಿ ಮಳೆಯಿಂದ ಸುಮಾರು ಶೇ.50ರಷ್ಟು ಬೆಳೆ ನಾಶ ಆಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಫೆಬ್ರವರಿ 9, 2012ರಲ್ಲಿ ಸುರಿದ ಅಕಾಲಿಕ ಮಂಜಿನಿಂದಾಗಿ ಆಗ ತಾನೆ ಕುಡಿಯೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಪದೇಪದೇ ಸಂಭವಿಸುವ ಮುಂಗಾರು ವೈಪರೀತ್ಯ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸರಿತೂಗಿಸಲು ರೈತರು ಹೆಣಗಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

1996-2001ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಡಬ್ಲ್ಯು.ಒಟಿಆರ್, ಕುಂಭಾರವಾಡಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ

ಇಂಡೋ ಜರ್ಮನ್ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಇಬಿಡಬ್ಲ್ಯುಡಿಪಿ) ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿತು. 2012ರಲ್ಲಿ ಡಬ್ಲ್ಯುಒಟಿಆರ್, ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಡಬ್ಲ್ಯುಎಸ್‌ಡಿ) ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ, ಜಿಐಎಸ್ ಆಧರಿತವಾಗಿ ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿತು. ಆ ವರ್ಷ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು. ವಿವಿಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ಬೆಳೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದವು. ನಾವು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ 1996 (ಡಬ್ಲ್ಯುಎಸ್‌ಡಿ ಪೂರ್ವ), 2011 ಮತ್ತು 2012 ರಂತೆ ಬೆಳೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದವು. 2012ರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬೆಳೆ ಅನುಸರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದವು. ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳೆ, ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆ, ಮೇವು ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಂಡಿರುವ ರೈತರನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವು. ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಧಾನ್ಯದ ಬೆಳೆಗಳ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಯ್ದು ಕೆಲವು ರೈತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡವು. ಮೇಲಾಗಿ, ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ ಬದಲಾವಣೆ ಕುರಿತು ರೈತರಿಗೆ ಏನರ್ಥವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರ ಜೊತೆ ಗುಂಪುಚರ್ಚೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ತಂದಿತು ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ

ಪಶ್ಚಿಮ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಹಮದ್‌ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಗ್ಲನೇರ್ ತಾಲೂಕಿನ ನೈರುತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ 45 ಕಿ ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕುಂಭಾರವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಂತೆ 145 ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ, ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬಾಗಿದ್ದರೂ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುಟುಂಬಗಳು ಡೈರಿ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ದನಕರುಗಳನ್ನು (ಮಿಶ್ರ ತಳಿ ಹಸುಗಳು) ಸಾಕುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉಪಕಸುಬು. ಕುಂಭಾರವಾಡಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ವಲಯದಲ್ಲಿದೆ. ಸರಾಸರಿ ವಾರ್ಷಿಕ 500 ಮಿಮೀ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾಮ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ.

1996ರಲ್ಲಿ ಇಂಡೋ-ಜರ್ಮನ್ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲು, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಜ್ಜೆ (ಮುಂಗಾರು) ಮತ್ತು ಮೇವು ಜೋಳ (ಹಿಂಗಾರು) ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು - ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಸರು ಕಾಳು, ಪತಂಗ ಹುರಳಿ, ಹುರಳಿ, ಮೇವಿಗಾಗಿ ಕಬ್ಬು. ಒಟ್ಟು 325.5 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು, ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ (66 ಹೆಕ್ಟೇರ್) ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬೀಳಾಗಿ ಬಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜೆ (168 ಹೆಕ್ಟೇರ್), ಹಿಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಜೋಳ (149 ಹೆಕ್ಟೇರ್) ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು. ಇವನ್ನು ಮನೆಬಳಕೆಗಾಗಿ (ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಮೇವು) ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗೋಧಿ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ 2002ರ ನಂತರ, ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ರೈತರು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಗೋಧಿ, ಟೊಮ್ಯಾಟೋ ಮತ್ತು ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, 2011ರ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣ

ಜೂನ್ ಮೊದಲೆರಡು ವಾರದಲ್ಲಿ (ಮುಂಗಾರಿನ ಬಿತ್ತನೆ ಕಾಲ) ಮತ್ತು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ (ಹಿಂಗಾರು ಬಿತ್ತನೆ ಕಾಲ) ಸಾಮಾನ್ಯದಿಂದ ಉತ್ತಮದವರೆಗೆ ಆಗಿತ್ತು. ಉತ್ತಮ ಮಳೆ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಒಟ್ಟು 414.75 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ರೈತರು 15 ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದರು. ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜೆ (40 ಹೆ) ಈರುಳ್ಳಿ, ಟೊಮ್ಯಾಟೋ ಮತ್ತು ಸೋಯಾ ಬೆಳೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಹಿಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ (80 ಹೆ), ಹುಲ್ಲುಜೋಳ (60 ಹೆ), ಈರುಳ್ಳಿ, ಟೊಮ್ಯಾಟೋ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಟೊಮ್ಯಾಟೋ (10 ಹೆ) ಮತ್ತು ಮೇವು (25 ಹೆ) ಬೆಳೆದರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ 4 ರೀತಿಯ ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆದರು. ಕೆಲವು ರೈತರು ದಾಳಿಂಬೆ ಕೃಷಿಗೆ ಕೂಡ ಕೈ ಹಾಕಿದರು.

ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವತ್ತ

2011ರಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದ ಮಳೆ(450 ಮಿಮೀ)ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ, 2012ರಲ್ಲಿ ಮಳೆ (287 ಮಿಮೀ) ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿತ್ತು. ಒಟ್ಟು ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಜೊತೆಗೆ, ಮಳೆ ಬಿದ್ದ ದಿನಗಳು ಕೂಡ- 2011ರಲ್ಲಿ 86 ದಿನವಾಗಿದ್ದರೆ, 2012ರಲ್ಲಿ 60 ದಿನಗಳು; ತುಂಬಾ ಏರಿಳಿತಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡು ಮಳೆ ದಿನಗಳ ನಡುವೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂತರ. 2012ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮಳೆ ಜುಲೈ ಮೊದಲ ವಾರದಲ್ಲಿ, ಮುಂಗಾರು ಬಿತ್ತನೆಗೆ ತಡವಾಯಿತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಹಿಂಗಾರು ಬಿತ್ತನೆಗೂ, ಅಂದರೆ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಕೊನೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಮೊದಲ ವಾರದಲ್ಲಿ ಆಯಿತು.

ಮಳೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ, ಬೆಳೆ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಂದ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕಂಡುಬಂತು. ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬಂದಾಗಲೂ, ರೈತರು ಅನೇಕ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಸಮರ್ಥರಾದರು. ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶ 318 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು, ಆದರೆ ರೈತರು ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು. 24 ರೀತಿಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಯಿತು. ಧಾನ್ಯಗಳು, ಬೇಳೆಗಳು, ತರಕಾರಿ, ಮೇವು ಬೆಳೆ, ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳು ಮತ್ತು ದಾರಗಳು (ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ಸೆಣಬು) ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಹುಲ್ಲು ಜೋಳ 142 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯಬೆಳೆಯಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎರಡುಪಟ್ಟು ಬೆಳೆಯಲಾಯಿತು.

ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಯಾದಾಗಲೂ ಕುಂಭಾರವಾಡಿ ರೈತರು 24 ವಿವಿಧ ತಳಿಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಸಮರ್ಥರಾದರು

2012ರ ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ, ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ತಡವಾದ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ ಸುಮಾರು ಎರಡರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಎರಡು ಬೆಳೆ (ಮುಂಗಾರು ಮತ್ತು ಹಿಂಗಾರು) ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ರೈತರು ಕನಿಷ್ಠ ಮುಂಗಾರು ಬೆಳೆಯಾದರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಮನೆಬಳಕೆ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಎರಡಕ್ಕೂ ಅವರು ಬೆಳೆಯನ್ನು ನಂಬಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಜ್ಜೆ ಜೊತೆ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪತಂಗ ಹುರಳಿ, ಹೆಸರು,

ಸೋಯ, ಟೋಮ್ಯಾಟೋ ಮತ್ತು ಬಟಾಣಿಗಳನ್ನು ಆವರ್ತನ ಮಾಡರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರು. ಹೆಸರು ಕಾಳು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಅವರು ಬೆಳೆ ಆವರ್ತನಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, “ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಬೆಳೆದರೆ, ಹಿಂಗಾರಿನ ಮೇವು ಜೋಳ ಒಳ್ಳೆ ಫಸಲು ನೀಡುತ್ತದೆ” ಕೆಲವು ರೈತರು ಹತ್ತಿ ಜೊತೆ ಸೆಣಬು (Sun hemp) ಬೆಳೆಯುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸೆಣಬನ್ನು ಒಬ್ಬ ರೈತ, ಮಣ್ಣಿನ ನೀರು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಹಸಿ ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ. ಆತನ ಪ್ರಕಾರ ಸಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮಳೆಯಾಗದಿದ್ದರಿಂದ ಮಣ್ಣು ಹದವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬೀಜಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳೆದ.

2012ರ ಹಿಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳವನ್ನು ಕೇವಲ ಮನೆಬಳಕೆಗೆ ಬೆಳೆಯಲಾಯಿತು. 2012ರಲ್ಲಿ ಮೇವು ಜೋಳ ಕಚ್ಚಾ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಒದಗಿಸಿವೆ. “ಫರ್ತ್ ಏಕ್ ಪಾವುಸ್ ಪಡ್ಲಾ ತರೀ ಜರಿಚೆ ಪೀಕ್ ಹಮ್ಮಾಸ್, ಆಣಿ ಜರ್ ಪಾವುಸ್ ನಹೀಚ್ ಪಡ್ಲಾ ತರೀ ಜಾನ್‌ವಾರಾಣಾ ಚರಾ ಹೋತೋಚ್” (ಬಿತ್ತನೆ ಆದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಮಳೆ ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇವುಜೋಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಮಳೆ ವಿಫಲ ಆದರೆ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತೆ, ಆದರೆ ಮೇವು ಸಿಗುತ್ತೆ) ಅಂತ ರೈತರು ಹೇಳಿದರು. ಬೆಳೆ ಉಳಿಕೆ (ಮೇವು) ಕೂಡ ಲಾಭದಾಯಕ. ಗೋಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು: “ಪಾಣ್ಯಾಚಿ ಏಕ್ ಪಾಳಿ ಜರೀ ಕಮಿ ಪಡಲೀ ತರೀ ಗವಾಚಿ ಪೀಕ್ ಹಟಾಚಿ ಚಾತೆ” (ನೀರಿನ ಒಂದು ಪಾಳಿ ತಪ್ಪಿದರೂ, ಗೋಧಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಭಾರಿ ಹೊಡೆತ ಬೀಳುತ್ತೆ) ಉಷ್ಣಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಏರುಪೇರಾದರೂ ಗೋಧಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಟೋಮ್ಯಾಟೋ ಮತ್ತು ಈರುಳ್ಳಿ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ ರೈತರು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಿ, ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇಳೆ, ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳು ಮತ್ತು ಮೇವುಜೋಳವನ್ನು ಬೆಳೆದರು. ತೊಗರಿಗೆ ಕೂಡ ನೀರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಬೆಲೆಯಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಉಳಿಕೆಯು ಒಳ್ಳೆ ಮೇವಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಉಷ್ಣಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಕೀಟಗಳ ಬಾಧೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ತೊಗರಿಯಿಂದ ಲಾಭ ಎಂದು ಕೆಲವು ರೈತರು ಹೇಳಿದರು. ಕಡಲೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಮನೆಬಳಕೆಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ 8 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಗೋಧಿಗೆ 7-8 ನೀರಾವರಿ ಬೇಕಾದರೆ, ಕಡಲೆಗೆ ಕೇವಲ 1-2 ಬಾರಿ ನೀರಾವರಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಫಸಲನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಈರುಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಟೋಮ್ಯಾಟೋ ಜೊತೆಗೆ ಎಲೆ ಕೋಸು, ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿನಂಥ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇವು ಗೃಹೋಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ.

ಕೆಲವು ಪ್ರಗತಿದಾಯಕ ರೈತರನ್ನು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಣಕಾಸಿನ ಆದಾಯ ತರುವ ಬೆಳೆಗಳು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದವು. ಅವರನ್ನು ಕೆಲವು ರೈತರು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರು. ಅದೇನೆ ಇರಲಿ, ಟೋಮ್ಯಾಟೋ ಮತ್ತು ಈರುಳ್ಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ನೀರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ. ಬದಲಾಗಿ ಮೇವಿಗಾಗಿ ಮೇವುಬೆಳೆಗಳನ್ನು (ಜೋಳ, ಕ್ಯಾರೆಟ್, ಕಬ್ಬು) ಅವರು ಬೆಳೆದರು. ಜೋಳದ ಕೃಷಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ 10 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಿಂದ 23 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚಳವಾಯಿತು. ಡಬ್ಲ್ಯೂಎಸ್‌ಡಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ

ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಯಿದ್ದಾಗಲೂ, ದಾಳಿಂಬೆ ತೋಟ 2012ರಲ್ಲಿ 10 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚಳವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ನೀಡಿದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ದಾಳಿಂಬೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಅಳವಡಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಷ್ಣಾಂಶವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಉಳಿದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿಯಿಂದ ದಾಳಿಂಬೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ರೈತರಿಗೆ ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. 0.33 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ಗಿಡ ನೆಡಲಾಯಿತು. ಮಾರ್ಚ್-ಮೇ 2012ರಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಬೇಸಿಗೆ ಕೃಷಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಮೂವರು ರೈತರು, ದಾಳಿಂಬೆ ನೆಡಲು, ನೀರಿಗಾಗಿ (50 ಟ್ಯಾಂಕರ್) ಒಟ್ಟು 80,000 ರೂ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮಿಶ್ರತಳಿ ಹಸುಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿದಂತೆ 156, ಸರಾಸರಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆ ದಿನಕ್ಕೆ 500 ಲೀಟರ್. ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಸುಮಾರು 350 ಲೀಟರ್‌ಗೆ ಇಳಿಕೆಯಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಷ್ಣಾಂಶದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ರೈತರು ನಂಬಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು ತಂಪಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಹಸಿ ಮೇವು ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಕೃಷಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಜೋಳ ಹಾಗೂ ಮೇವು ಜೋಳದ ಒಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿ ಕಡವಲ್ ನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಯಿತು. ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಕಬ್ಬು ಹಾಗೂ ಕ್ಯಾರೆಟ್ ಮೇವು ನೀಡಿದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ರೈತರು ನಂಬಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಕೂಡ ನೀಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ವಿವಿಧ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸುವ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ

ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಇದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದ ರೈತರು, ಅದನ್ನು ಕೇವಲ ಗೃಹಬಳಕೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆ ಪೈಕಿ ತೊಗರಿ ಮತ್ತು ಪತಂಗ ಹುರಳಿಯನ್ನು ಮನೆ ಬಳಕೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದನ್ನು ಮಾರಿದ್ದರು. ಸೋಯಾ ಅವರೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದೆಲ್ಲ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಆದರೆ ಕಡಲೆ ಕಾಯಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದೆಲ್ಲ ಮನೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದ್ದರು.

2012ರಲ್ಲಿ ರೈತರು ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಆಹಾರ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳೆ ಅಥವಾ ತರಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣ ಮನೆ ಬಳಕೆಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸೆಣಬು ಬೀಜದ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಆದಾಯ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಹತ್ತಿ ಕ್ವಿಂಟಲ್‌ಗೆ 4000 ರೂ. ತಂದಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಈ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕ ಭದ್ರತೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆದಾಯವನ್ನೂ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತ್ತು (ಟೇಬಲ್ 1 ನೋಡಿ).

ಸಾರಾಂಶ

ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಈ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಡಬ್ಲ್ಯೂಎಸ್‌ಡಿ ರೈತರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬಿತ್ತು ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿತ್ತು. ಬರಗಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ರೈತರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ರಿವರ್ಸ್ ಆಗಿದ್ದರು. ಆದಾಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸದೆ,

ಟೇಬಲ್ 1: ಮನೆ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ತೋಟದ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಂಚಿಕೆ

ಬೆಳೆ	ರೈತರು (ಸಂಖ್ಯೆ)	ಪ್ರದೇಶ (ಹೆ)	ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ (ಕೆಜಿ)	ಮನೆ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಬೀಜವಾಗಿ ಉಳಿಕೆ(ಕೆಜಿ)	ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ (ಕೆಜಿ)
ಧಾನ್ಯಗಳು					
ಸಜ್ಜೆ	13	1.58	5800	5800	0
ಮೇವುಜೋಳ	14	2.04	440	440	0
ಗೋಧಿ	5	0.88	400	400	0
ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳು					
ಪತಂಗ ಹುರಳಿ	4	0.60	25	25	0
ಹೆಸರು	5	0.50	400	200	200
ಸೋಯಾ	1	0.10	80	0	80
ತೋಗರಿ	18	3.63	3370	860	2510
ಕಡಲೆಕಾಯಿ	3	1.45	200 (ಬೀಜ)	200	0
ಕಡಲೆ	5	1.09	175	175	0
ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ					
ಎಲೆಕೋಸು	1	0.29	100	10	90
ಬೆಂಡೇಕಾಯಿ	4	0.10	200	5	195
ಈರುಳ್ಳಿ	11	1.83	2100	340	1760
ಟೊಮ್ಯಾಟೋ	10	2.33	44400	100	44300
ಬಟಾಣಿ	3	0.40	125	0	125
ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	9	0.90	310	60	250
ಹತ್ತಿ	5	0.89	1280	0	1280
ಸೆಣಬು	1	0.19	400	25	375

ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ (ಮೇವು) ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ನೀರು ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ರೈತರ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತ್ತು. ಬರಗಾಲದ ವರ್ಷದಲ್ಲೂ ಕಲಿಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕುಂಭಾರವಾಡಿ ರೈತರ ತುಡಿತ ಅವರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ನಿರ್ಧಾರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದವು. ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದಾಗ, ಇವು ಹವಾಮಾನದ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದಾಗ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಮರುಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕೃತಜ್ಞತೆ

ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಸಮಯ ಕಳೆದು ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಅಬ್ಲರ್ವೇಶನ್ ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಕುಂಭಾರವಾಡಿ ಗ್ರಾಮದ ರೈತರು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ನಮ್ಮ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಾದ ಯೋಗೇಶ್ ಶಿಂಧೆ, ಆದಿತಿ ದೇವ್‌ಧರ್,

ವಿನೀಶ್ ರಾಸ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಥಾಮಸ್ ಪಡ್ಗಲ್‌ಮಲ್ ಅವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ನೆರವಾದ ಸ್ಟೀಸ್ ಏಜನ್ಸಿ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಂಡ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ (ಎಸ್‌ಡಿ‌ಸಿ) ಅವರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

- **Eshwer Kale**
Senior Researcher in Watershed Organisation Trust (WOTR), Pune and doctoral student at Tata Institute of Social Sciences, Mumbai. eshwer.kale@wotr.org.in
- **Dr. Marcella D'souza**
Executive Director of WOTR exec.director@wotr.org

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ
ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 1, ಮಾರ್ಚ್ 2014

ಬಡತನದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿಡೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಯಶಸ್ವಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಉದ್ಯಮ

ಪೀರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಏಕಾಂಗಿ ಬದುಕಿನ, ಅನಾಥ, ಕಡೆಗಣಿತ ಮತ್ತು ದಮನಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪೈಕಿ ಸುಕ್ರಿತ ಬಾಯಿ ಕೂಡಾ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಕಡುಬಡತನದಲ್ಲೇ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದು ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವರೊಬ್ಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಲವಾದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಾಹ್ಯ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಅವರ ಬದುಕೇ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿತು. ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಆಕೆ ಈಗ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಅವರಂಥ ಹಲವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ತನ್ನ ಕೋಳಿಸಾಕಣೆ ಉದ್ಯಮದಿಂದ ಸುಕ್ರಿತ ಬಾಯಿಗೆ ಆದಾಯವೂ ಬರುತ್ತಿದೆ; ಗೌರವವೂ ದಕ್ಕಿದೆ.

■ ಪ್ರಧಾನ್

ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಭತ್ತರ್‌ಪುರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪೀರ ಗ್ರಾಮದ ಸುಕ್ರಿತ ಬಾಯಿಗೆ 12 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಗ ಇದ್ದಾನೆ. ಸುಕ್ರಿತ ಬಾಯಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ನಾಲ್ವರು ಸೋದರರೊಡನೆ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪತಿಯು ಅವರನ್ನು 12 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆಕೆ ತನ್ನ ಪಾಲಕರ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರ ಪಾಲಕರಿಗೆ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಎಕರೆ ಹೊಲ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ, ತೊಗರಿ, ಸಾಸಿವೆ, ಉದ್ದು, ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಸೋಯಾ ಅವರೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೃಷಿಯು ಬಹುತೇಕ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಫಸಲಿನ ಸಣ್ಣ ಪಾಲನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಸುಕ್ರಿತ ಬಾಯಿಯವರ ಸೋದರರು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ತನ್ನ ಪಾಲಕರ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸುಕ್ರಿತಗೆ ತಾನು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹೊರೆಯಾಗಬಾರದು ಅನ್ನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಿದಿರಿನ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದು ಮಾರತೊಡಗಿದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 30-40 ರೂ.ಗೆ ಬಿದಿರನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು 100 ರೂ. ಗೆ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯಲು ಒಂದು ದಿನವಿಡೀ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. 'ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನದೇ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನೂ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನಾನು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಏನು ತಾನೇ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು?' ಎಂದು ಸುಕ್ರಿತ ಬಾಯಿ ಈಗ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

2005ರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಜಿಲ್ಲಾ ಬಡತನ ಉಪಕ್ರಮ ಯೋಜನೆ (MPDPPI)ಯೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಧಾನ್ (PRADAN) ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಜೀವನೋಪಾಯದ ಹಲವು ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿತು. ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನುದಾನಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಬಹಳಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಕೋಳಿ

ಸಾಕಣೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕತೆಯನ್ನು ತೋರಿದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತ ಗುಂಪುಗಳ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿತು. ಸುಕ್ರಿತ ಬಾಯಿ ಕೂಡಾ ಈ ಗುಂಪಿಗೆ 2006ರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು.

ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತ ಗುಂಪುಗಳ ರಚನೆಯ ನಂತರ, ಸುಕ್ರಿತ ಬಾಯಿಯವರು ಹೋಶಂಗಾಬಾದ್‌ನ ಕೆಲ್ನಾದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಕುರಿತು ಕೆಲ್ನಾ ಪೌಲ್ಟಿ ಸೊಸೈಟಿಯು ಸಂಘಟಿಸಿದ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಬ್ರಾಯ್ಲರ್ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೋಳಿಸಾಕಣೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ವಿಧಾನಗಳು, ಪೌಲ್ಟಿ ಶೆಡ್‌ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ತರಬೇತಿಯು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ, ತರಬೇತಾದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಎಂಪಿಡಿಪಿಐಪಿ ಯೋಜನೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಲಾ 30 ಸಾವಿರ ರೂ.ಗಳ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅದಾದ ಕೂಡಲೇ 13 ಹಳ್ಳಿಗಳ 360 ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜ್‌ನಗರ್ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳಾ ಮುರ್ಗಿ ಉತ್ಪಾದಕ ಸಹಕಾರಿತ್ವ ಮರ್ಯದಿತ್ ಎಂಬ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಈಗ ಸುಕ್ರಿತ ಬಾಯಿಯವರು ಒಬ್ಬ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಸದಸ್ಯರು. ಈ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇದರ ಸದಸ್ಯರು ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ದಿನವಹಿ 300 ಒಂದು ದಿನ ವಯಸ್ಸಿನ ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕತೊಡಗಿದರು.

ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಒಂದು ದಿನ ವಯಸ್ಸಿನ ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳು, ಕೋಳಿ ಆಹಾರ, ಔಷಧಗಳು ಮತ್ತು ಸಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತದೆ; ಅದನ್ನು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮಾರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರು ಮಾರಿದ ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳ ಹಣವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ಮುರಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 25-28 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ 1.0 ರಿಂದ 1.20 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ ತೂಗುವ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಇವಕ್ಕೆ ಖರೀದಿದಾರರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಒಬ್ಬ ಪಶುವೈದ್ಯರನ್ನೂ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕರೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸೇವೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲ ತಂಡದ ಕೋಳಿಮರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಾದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ತರಬೇತುದಾರರು 30 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದರು; ಮಹಿಳಾ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆದಾರರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆಯ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದಾಗಲಿ ಅವರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕರೆದು ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

'ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ವರಮಾನದಿಂದ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಹೂಡಿ ನಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ಸುಕ್ರಿತ್ ಬಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪೌಲ್ಟಿ ಉತ್ಪಾದಕರು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಕುರಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯು ಪ್ರತೀ ತಿಂಗಳ 8ನೇ ತಾರೀಖಿನಿಂದ ಪೇರ ಗ್ರಾಮದಿಂದ 4 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಬಾಮಿಥಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. 13 ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಈ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಸುತ್ತಿನ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆದಾರ ಮಹಿಳೆಯು ತಲಾ ಸರಾಸರಿ 1.0 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ ತೂಗುವ 3-4 ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಕೋಳಿಮರಿಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸಾಕಬೇಕಾದ ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳನ್ನು, ಆಹಾರವನ್ನು, ಔಷಧಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಭೋಪಾಲ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯ ಒಕ್ಕೂಟವಾದ ಎಂಪಿಡಬ್ಲ್ಯುಪಿಸಿಎಲ್‌ನಿಂದ ಖರೀದಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಉತ್ಪಾದಕರು ಒಬ್ಬ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಪ್ರತೀ ವಾರವೂ ಕೋಳಿಮರಿಗಳ ತೂಕವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾರೆ; ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ವರದಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಿಗೆ ಮಾರಾಟವಾದ ಪ್ರತೀ ಕೋಳಿ ಮರಿಗೆ 0.50 ರೂ.ನಂತೆ ಶುಲ್ಕ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲ ಸುತ್ತಿನ ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ ನಂತರ 10-15 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಹೆಚ್ಚಿಯು ಖಾಲಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಫಿನ್ಯೆಲ್ ಮತ್ತು ಸುಣ್ಣದಿಂದ ಶುಚಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಮರಿಗಳು ಬರುವ ಮುನ್ನ ಇಡೀ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಒಣ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

'ಪ್ರತಿ ಸಲದ ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳ ಮಾರಾಟದ ನಂತರ ನಾನು ಸಮಿತಿಯ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪಾವತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ದಾಖಲೆಗಳು ಸರಿಯವೆಯೇ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಸುಕ್ರಿತ್ ಬಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆಯ ಹಾಗೆ ಉಳಿದ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆದಾರ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಚೇರಿಗೆ

ಹೋಗಿ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳ ಖರೀದಿ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಯ್ಲರ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾರುವುದನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದರೇನೇ ಉತ್ತಮ; ಆಗ ನಾವು ಕೇವಲ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ನೀಡಬಹುದು. ಕೋಳಿಗಳು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ವಿವಿಧ ಖರೀದಿದಾರರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಖರೀದಿದಾರರು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರ ಎದುರೇ ತೂಕ ಮಾಡಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರು ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಕೇಂದ್ರದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಕಾಲಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಸುಕ್ರಿತ್ ಬಾಯಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೊದಲ ಸುತ್ತಿನ ಸಾಕಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಮರಿಗಳ ಮರಣದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು (ಪ್ರತೀ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ 20-25 ಕೋಳಿಗಳ ಮರಣ) ಎಂದು ಸುಕ್ರಿತ್ ಬಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಕಣೆ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಈಗ ಪ್ರತೀ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಂದರೆ 2-3 ಕೋಳಿಗಳು ಸಾಯುತ್ತವೆ. ಸುಕ್ರಿತ್ ಬಾಯಿಯ ಅತ್ತಿಗೆಯೂ ಈ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಳಿ ಹೆಚ್ಚಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬದ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶ.

'ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ತುಂಬಾ ಅನುಕೂಲಕರ. ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಗನ ಮತ್ತು ಕೋಳಿಗಳ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು; ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಪಾದನೆಯೂ ಇದೆ. ಮೊದಲು ನಾನು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ 300 ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಮಾರಿ 1200-1500 ರೂ. ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ನಾನು ಪ್ರತೀ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ 500 ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತ ತಿಂಗಳಿಗೆ 2000-2200 ರೂ. ಗಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನೀಗ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹೊರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ನಾನು ಅತೀ ಸುಲಭವಾಗಿ ನನ್ನ ಮಗನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು' ಎಂದು ಸುಕ್ರಿತ್ ಬಾಯಿ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನನ್ನ ಪತಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ಮಗನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಮನೆಯನ್ನೂ ಬದಲಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಸುಕ್ರಿತ್ ಬಾಯಿ ಖುಷಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೂಲ: ಇದು 'ಸುಕ್ರಿತ್ ಬಾಯಿ ಚೌತಾಲೆಯವರ ಯಶಸ್ವೀ ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಉದ್ಯಮವು ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಎಪಿಪಿಎಲ್‌ಪಿ ವೆಬ್‌ಸೈಟಿನಲ್ಲಿ (www.sapppp.org) ಬಂದ ಲೇಖನದ ಸಾರಾಂಶರೂಪ.

■ PRADAN
E-1/A, Kailash Colony
Ground Floor and Basement, Kailash Colony
New Delhi - 110 048
E-mail: headoffice@pradan.net

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ
ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 2, ಜೂನ್ 2014

ಭಾರತದ ವಾಯುವ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬಡತನದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಪರಸ್ಪರ ನೆರವಿಗೆ ಬರತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಈಗ ಇತರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಗೂಡೊಳಗಿನ ಜೀವನದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ

■ ಆನ್ನಿ ಬರ್ಕ್‌ಮ್ಯಾನ್

ಆಮ್ನಾ, ರಾಜಸ್ಥಾನದ ನಾರ್ತ್‌ವೆಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಆಲ್ವಾರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೂರು ದಶಲಕ್ಷ ಜನರಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ, ಬಹುತೇಕ ಬಡ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನ ಬಡತನದ ಜೊತೆ ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕು ಕಷ್ಟದಾಯಕ.

ಆಲ್ವಾರ್‌ನ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ 13 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲಕಿಯರ ಮದುವೆ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೆಲೆ- ಗೌರವ, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಓದುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುವುದು ತೀರಾ ಅಪರೂಪ. ವಿದ್ಯೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುವ ಬಾಲಕಿಯರು, ಕಡಿಮೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಅಂತಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಈಗ, ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬಲು ಹೈಫರ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ, ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಜಗತ್ತನ್ನು ಎದುರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆರಂಭ

ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಹೈಫರ್ ಇಂಡಿಯಾ ಪಾಲುದಾರ ಸಂಸ್ಥೆ ಇಬ್ಬರಾದ ಇಬ್ಬರು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಮೊದಲು ಆಮ್ನಾದಲ್ಲಿ ಗುಂಪೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರು.

ಇಬ್ಬರೂ ಎಂದರೆ ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭ ಎಂದರ್ಥ. ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ, ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಹೈಫರ್‌ನ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶವನ್ನೇ ಹೊಂದಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಪ್ರಧಾನ. ಹೈಫರ್ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ಆಮ್ನಾ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸಹಭಾಗಿರಾದಾಗ, ಮುಖ್ಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನಿತ್ತೆಂದರೆ, ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದ, ಸರಣಿ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ಭಾಗವಹಿಸುವ 10-15 ಮಹಿಳೆಯರು ಒಟ್ಟಾಗಬೇಕಿತ್ತು.

ಮಹಿಳೆಯರು ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೈಫರ್‌ನ 12 ಅವಶ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಲಿತರು. ಜೊತೆಗೆ ಜಾನುವಾರು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ಅವರು ಕಲಿತ ಇತರ ವಿಷಯಗಳು. ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ತಂಡ ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಆಧಾರಿತ ಗುಂಪುಗಳು, ಕಾರಣ ಅವರಲ್ಲಿ, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಬಳಕೆ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ.

ಉಳಿತಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು. ಮತ್ತು ಅವರ ಹಣದಿಂದ ಆ ಗುಂಪುಗಳು ತಾವೇ ಸುಸ್ಥಿರಗೊಂಡವು. ನಂತರ, ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಲ

Photo: Brigitte Lacombe © 2014

ಮೇಲೆ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡ ಮೆಹರುನ್ನೀಸಾ

ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜಾನುವಾರು ಸಾಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಸ್ಪೂರ್ತಿ ನೀಡುವ ಮೆಹರುನ್ನೀಸಾಳ ಕತೆ

ತನ್ನ 29ನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಹರುನ್ನೀಸಾ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು, ಗಂಡ, ಆತನ ಪೋಷಕರು, ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವರ ಒಂದು ನೀರೆಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಗೋಧಿ ಬೆಳೆಯ ಹೊಣೆ ಬಿತ್ತು. ಇತರ ಎಲ್ಲ ಮನೆಗೆಲಸಗಳೂ ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು. ವಾಯುವ್ಯ ಭಾರತ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರಂತೆ ಆಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಆ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಳಕೆಗೆ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಉಳಿಸಿದ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುವ ಅವಕಾಶ ಒಂದೊಂದಗಿತೋ ಆಗ ಆಕೆ ಹುಶಾರಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದಳು. ಅಂದರೆ ಗಂಡನನ್ನು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿ, ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೀಡುವುದು.

“ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಗೊಂದಲದಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆ” ಮೆಹರುನ್ನೀಸಾ ಹೇಳಿದಳು. ಬಹುಶಃ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಗಂಡನ

ಸಂಶಯಪ್ರವೃತ್ತಿ: “ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವೇನೂ ಕೂಡಿಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಆತ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

ಮೆಹರುನ್ನೀಸಾ 13 ಸದಸ್ಯರ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಸದಸ್ಯಳಾದಳು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ 10 ರೂಪಾಯಿ ನೀಡಿದರು. ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಅದನ್ನು 50 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ತಕ್ಷಣವೇ, ತಮ್ಮ ಗುಂಪಿನೊಳಗಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡಲು ಗುಂಪು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಗುಂಪು ಸಾಲ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಮೆಹರುನ್ನೀಸಾ 10,000 ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಕೇಳಿದಳು. ಈ ಹಿಂದೆ ಅವಳ ಕುಟುಂಬ ವಿಪರೀತ ಬಡ್ಡಿ ಹಾಕುವ ಲೇವಾದೇವಿಗಾರನೊಬ್ಬನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಪಡೆದ ಸಾಲ ಅವರ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಲು ನೆರವಾಯಿತು. ಅದು ಬಲ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು ಎಂದ ಮೆಹರುನ್ನೀಸಾ ಮುಂದುವರಿದು, ಕಡೇ ಪಕ್ಷ ಮಹಿಳೆಯರು ಬದುಕಿನ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನಾದರೂ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕ ಎಂದರು.

ಮೆಹರುನ್ನೀಸಾ ಸದಸ್ಯಳಾಗಿರುವ ಗಣೇಶ್ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘ ಜನವರಿ 2010ರಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. “ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಳಿಕೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆ” ಎಂದ ಮೆಹರುನ್ನೀಸಾ, “ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಖುಷಿಯಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡೆವು”.

ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ, ವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಳ

ಮೆಹರುನ್ನೀಸಾ ಮತ್ತು ಇತರ 22 ಮಹಿಳೆಯರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವ ಗಣೇಶ್ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘ, ಹೈಫರ್ ಇಬ್ಬದ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಶುರು ಮಾಡಿದ 16 ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಗಳ ಪೈಕಿ ಒಂದು. ಈ ಹದಿನಾರು ಗುಂಪುಗಳು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕುರಿಗಳನ್ನು “ಪಾಸ್ ಆನ್ ದಿ ಗಿಫ್ಟ್” ಮೂಲಕ ಇತರ 22 ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಜೊತೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೈಫರ್ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬದಾ 491 ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ತಲುಪಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದು, 1350 ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿದೆ.

“ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ

ಹೈಫರ್‌ಗೆ ಭಾರತದ ಜೊತೆ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸದ ಬೆಸುಗೆ ಇದೆ. 1955ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ 20 ಜರ್ನಿ ಹಸುಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಕೃಷಿ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾಗಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆಗಿನಿಂದ ಹೈಫರ್ ಅನೇಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ 1992ರ ವರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿತ ವಿಶ್ವ ಸ್ವ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯೋಜನೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ್ದವು; ಕೆಲವು ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಸಹ.

ಹೈಫರ್ ಮಾದರಿಯಿಂದ ಯೋಜನೆಗಳು ದಾರಿ ತಪ್ಪುತ್ತಿವೆ ಎಂದು 2003ರಲ್ಲಿ ಹೈಫರ್ ತನ್ನ ನೆರವನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ಏಷಿಯಾದ ಸುನಾಮಿ ದಕ್ಷಿಣ ತೀರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಆ ಭಾಗದ ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡಲು ಹೈಫರ್ ಪುನಃ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಲುದಾರರಿಂದ ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. 2008ರಲ್ಲಿ ಹೈಫರ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಕಚೇರಿ ಎಂದು ನೋಂದಣಿ ಪಡೆದು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೆಲಸ ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿತು.

ಹೈಫರ್ ಇಂಡಿಯಾ ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತದ ನಾಲ್ಕು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ: ಬಿಹಾರ, ಒರಿಸ್ಸಾ, ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು. ಇದರ ಮುಖ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಜೊತೆಗೆ ಹಿತ್ತಲ ತೋಟಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳು ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಕೊಡಿಸಬೇಕಿದೆ. ಗುಂಪಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ” ಎನ್ನುವ ಮೆಹರುನ್ನೀಸಾ, “ನಾವು ಗುಂಪನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕಿದೆ ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಅವಕಾಶ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಶುರು ಮಾಡಬೇಕಿದೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

■ Annie Bergman
Global Communications Manager
Heifer International
1 World Avenue,
Little Rock, AR 72202
E-mail: annie.bergman@heifer.org

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 2, ಜೂನ್ 2014

ಎರಡು ವರ್ಷ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಸಂಬಂಧಗಳು ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡವು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಗೌರವಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದರು.

ಮಹಿಳೆಯರು ಪರಸ್ಪರ ಕಾಳಜಿಗೆ, ಅನಿಸಿಕೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪು ಸಭೆ ವೇದಿಕೆ ಒದಗಿಸಿದೆ

ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಮನೆ ತೋಟಗಳು

■ ಸುಮನ್ ಸಹಾಯ್

ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ನಗರ ಸರ್ಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮ ತಡವಾಗಿಯಾದರೂ ಜನರನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿದೆ. ನಗರದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ತೋಟಗಳನ್ನು ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದು, ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬದ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಪೂರೈಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ನಾನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದಾಗ, ಹೋಟೆಲಿನ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದಾಗ ನನಗೆ ಕಂಡಿದ್ದು, ಹಿತ್ತಿಲು ಹೊಂದಿದ್ದ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ಮನೆ. ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ, ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಹಾವಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸೌಂದರ್ಯ ಹಾಳು ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮನೆ.

ಕೊಚ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನೆರೆಯವರು ಖಂಡಿತವಾಗಲೂ ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕುಟುಂಬ. ಅವರ ಹಿತ್ತಿಲ್ಲ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಮರ, ಕಾಂಪೌಂಡ್ ಪಕ್ಕ ಎರಡು ನೀರು ಹಲಸು ಮರಗಳು, (ನೀರು ಹಲಸು ನೋಡಲು ಬೇರೆ ರೀತಿ ಕಾಣಿಸಿದರೂ, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣಿನಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತವೆ), ಮೆಣಸಿನ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಹಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಎರಡು ಅಡಿಕೆ ಗಿಡಗಳು, ಎರಡು ತೆಂಗಿನ ಗಿಡಗಳು, ಒಂದು ಸೀಬೆ ಮರ, ಒಂದು ನುಗ್ಗೆ ಗಿಡ, ಎರಡು ದಾಸವಾಳದ (ಹೈಬ್ರಿಡ್) ಪೊದೆಗಳು, (ಅವುಗಳ ಹೂಗಳನ್ನು ಚಟ್ಟಿ ಮಾಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ), ಒಂದೆರಡು ಕೆಸವು ಪೊದೆಗಳು, 10 ಗಿಡ್ಡ ತಳಿಯ ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳು. ಮರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಟೊಮ್ಯಾಟೋ ಗಿಡಗಳು ಹಾಗೂ ನನಗೆ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಗಿಡಗಳು ಅಲ್ಲಿದ್ದವು. ಹಿತ್ತಿಲ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಸುಮಾರು 300 ಚದರ ಗಜದಷ್ಟಿರಬಹುದು.

ವರ್ಷವಿಡೀ ಮನೆಗೆ ಆಹಾರ (ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಮಸಾಲೆ ಸೇರಿದಂತೆ) ಮತ್ತು ಆದಾಯ (ಅಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು) ಒದಗಿಸುವ, ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಮನೆ ತೋಟದ ಈ ಕಾರ್ಯಮಾದರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಉತ್ಸುಕಿತಳಾದೆ. ಬೇರು ಹಲಸು ಸಾಕಷ್ಟು ಫಸಲು ಬಿಡುವಂಥದಾಗಿದ್ದು, ಹಲವಾರು ತಿಂಗಳು ಹಣ್ಣುಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಸಿಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ತರಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು ಕೂಡ ಕೆಸುವಿನಂತೆಯೇ ತುಂಬ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುವಂಥದ್ದು. ಕೇರಳದ ಅಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಂದಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಗೆಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ಗೆಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಟೆಂಪೋಗಳನ್ನು (ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾಡಿಗಳಿಲ್ಲ) ನೀವು ನೋಡಬಹುದು.

ಇಂಥ ತೋಟ, ಅವುಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದರೆ, ಅವುಗಳಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ವೃದ್ಧಿ, ರೈತನ ತೋಟಗಳಿಂದ ಬರುವ ಅಥವಾ ಮಾರ್ಕೆಟಿನಿಂದ ಖರೀದಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅನ್ನ ಆಧಾರಿತ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ವರ್ಷವಿಡೀ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಆಹಾರ ಕೈಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮನೆ ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ, ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ

ಏನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ ಆಹಾರದ ಆದ್ಯತೆಗಳೇನು ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಟಿಕವಾದ ಮತ್ತು ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ದೊರೆಯುವ ನುಗ್ಗೆ ಗಿಡ, ಸೊಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಪಪಾಯಿ, ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು, ಮೂಸಂಬಿ ಮತ್ತು ಕಂದಗಳು, ವಿಟಮಿನ್ ಎ ಹೇರಳವಾಗಿರುವ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಬೀನ್ಸ್, ಹೆಸರು, ಮುಂತಾದ ಕಾಳಿನ ಗಿಡಗಳು, ಬಹುಶಃ ಮಲ್ಟಿ ಮರ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಮರ ಇರಬಹುದು. ಸ್ಥಳದ ಲಭ್ಯತೆ ಆಹಾರದ ಆದ್ಯತೆಗಳು, ಏನನ್ನು ನೆಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ಆಹಾರವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರದ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮತ್ತೊಂದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಲಾಭವೆಂದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರೇ ಇಂಥ ತೋಟಗಳನ್ನು ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಉತ್ಪನ್ನ ಸೀದಾ ಆಕೆಯ ಕೈಗೆ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಕುಟುಂಬದ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಕೆ ಇದನ್ನು ತನ್ನ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಕೇರಳದ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಅದ್ಭುತ ಉಪಕ್ರಮ ಎಂದರೆ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ತೋಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಹರಿತ ನಗರಿ (ಹಸಿರು ನಗರ) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿತ್ತಿಲು ಇರದ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ವರಾಂಡ ಮತ್ತಿತರ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆ ಬೀಜ, ಗೊಬ್ಬರ, ಕುಡಿಕೆ ಒದಗಿಸಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ವರಾಂಡ ತೋಟವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. (ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಬಾರಿ ಅಲೆದಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ). ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕುಡಿಕೆ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಫಸಲು ತೆಗೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಈ ಉಪಕ್ರಮದ ಫಲಿತಾಂಶವೇನೆಂದರೆ, ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಅಡುಗೆಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ತರಕಾರಿಯ ಪೂರೈಕೆ. ತರಕಾರಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕುಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದೇನು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೋ ಮಹಿಳೆ ಅದನ್ನು ಬೇಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಹಾರ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಖಾತ್ರಿ ಇದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆದಾಗ ಆಕೆ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆ ಮಳಿಗೆಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದು. ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಓಣಂ ನಂತಹ ಹಬ್ಬಗಳ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ತೋಟದಿಂದ ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಾಭವೇ. ತಾಜಾ ತರಕಾರಿ ಪೂರೈಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಲಾಭವೂ ಇದೆ.

■ Suman Sahai

Convenor, Gene Campaign, J-235/A, Lane W-15C, Sainik Farms, New Delhi-110 062, India
E-mail: suman@genecampaign.org

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 4, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2014

ಸಂಸ್ಕಾರಿತ ಆಹಾರಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಡು

■ ಬಿ ಎನ್ ನಂದೀಶ್

ಒಷಿಯನ್ನರು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಆಹಾರ ಅನ್ನ, ದಿನನಿತ್ಯ ಆಹಾರದ ಶೇ.70ರಷ್ಟು ಅನ್ನ, ಅದುವೇ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲ. ನಾವು ಅತ್ಯಂತ ನುಣುಪು ಮಾಡಿದ, ಸಣ್ಣ, ಹೊಳೆಯುವ, ರೇಷ್ಮೆಯಂಥ ಹೊಳಪಿನ ಬಿಳಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕಾರ್ಬೋಹೈಡ್ರೇಟುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಪೋಷಕಾಂಶ ಹೊಂದಿರುವ ಹೊಟ್ಟು ದನದ ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ನುಣುಪು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಅನ್ನ ಬೇಗನೆ ಜೀರ್ಣವಾಗಿ, ಗ್ಲೂಕೋಸ್ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರಕ್ತನಾಳದೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ಮಧುಮೇಹ ರೋಗಕ್ಕೆ ಇದೇ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ. ಅದೇ ರೀತಿ ಗೋಧಿ ಕೂಡ. ಗೋಧಿ ಸೇವಿಸುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಅದರ ಬದಲು ನುಣುನೆಯ, ಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ಮತ್ತು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ಸುಲಭವಾದ ಕಾರಣ ಗೋಧಿಯ ಉಪಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಮೈದಾವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಸಮುದ್ರದ ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಹಿಮಾಲಯದ ನಸುಗೆಂಪು ಉಪ್ಪಿನ ಬದಲು ನಯಗೊಳಿಸಿದ ಬಿಳಿ ಉಪ್ಪು, ಬೆಲ್ಲದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹರಳು ಬಂದಿದೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಪಾಶ್ಚರೀಕೃತ ಹಾಲು ತಲುಪಿದೆ. ದಿನನಿತ್ಯದ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಐದು ಉತ್ಪನ್ನಗಳು (ಬಿಳಿ ಅಕ್ಕಿ, ಹಾಲು, ಉಪ್ಪು, ಮೈದಾ ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ) ಮುಖ್ಯ ಭಾಗ. ಉತ್ಪನ್ನದ ಬಿಳಿತನಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ನಾವು ಪೋಷಕಾಂಶದ ಜೊತೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ನಾವು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯ ನಾವು ಆಹಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವುದು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ಭತ್ತದ ತಳಿಯನ್ನು ಗಿರಣಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನುಣುಪು ಮಾಡಿದಾಗ, ನಾವು ಒಂದು ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಭತ್ತಕ್ಕೆ 55 ಕೆ ಜಿ ಅಕ್ಕಿ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭತ್ತವನ್ನು ನುಣುಪು ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ, ಕ್ವಿಂಟಲ್‌ಗೆ 82 ಕೆಜಿ ಅಕ್ಕಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬಹಳ ನಿಚ್ಚಳ. ಅಂದರೆ ಕಡಿಮೆ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಅಂಶದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪೋಷಕಾಂಶ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯ ನಾವು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದು. ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಮಿಶ್ರಣವೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಲುಪುವ ಆಹಾರದ ಬೆಲೆ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಅದು ಕಲುಷಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇದೀಗ ನಿಧಾನವಾಗಿ

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ಆಹಾರ ತಯಾರಿಕೆಯೆಡೆಗೆ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಬೇಳೆಕಾಳುಗಳನ್ನು ನೆನೆಸುವುದು, ಮೊಳಕೆ ಬರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಹುದುಗು ಬರಿಸುವುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ. ಅವು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಹೀರುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಹುದುಗು ಬರಿಸಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನ್ನದ ಉಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ ರಾತ್ರಿಯಿಡಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹುದುಗು ಬಂದ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಹಾಲು, ಚಿಟಿಕೆ ಉಪ್ಪು ಬೆರೆಸಿ ತಿನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವಿಟಮಿನ್ ಬಿ ಹೇರಳವಾಗಿರುವ ಹುದುಗು ಬರಿಸಿದ ಆಹಾರ, ಅಸಿಡಿಟಿಯನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಕಷ್ಟು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಅದು ಒದಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು, ಕರುಳನ್ನು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿಡುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಕರುಳಿಗೆ ರೋಗಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಹಾರ ಒಂದು ಔಷಧಿಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆತಿದ್ದೇವೆ. ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದ ಬಾರ್ಲಿ ಕೂಡ ಕಿಡ್ನಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಹಾಗೂ ದೇಹವನ್ನು ತಂಪಾಗಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ತಿಂಡಿಗಳಾದ ಇಡ್ಲಿ, ವಡೆ, ದೋಸೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹುದುಗುಬರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥ ರಚನೆ, ಸುವಾಸನೆ, ಪೋಷಕಾಂಶ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹಾರ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು ಉಳಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಪೋಷಕಾಂಶ ಪೂರಿತ ಆಹಾರವನ್ನು ಕಸದ ಡಬ್ಬಿಗೆ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅಥವಾ ಭಿಕ್ಷುಕರು, ಕೂಲಿಯಾಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಆಸಕ್ತಿಕರ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ, ಮೆಟ್ರೋಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವ ಜನ ಈಗ ಟೆರೇಸ್, ಬಾಲ್ಕನಿ ಮತ್ತು ಖಾಲಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಡ ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಕಾಳುಗಳು ಇದೀಗ ಶ್ರೀಮಂತನ ತಟ್ಟೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಕೇತ.

■ B N Nandish
Churchigundi, Shikaripura taluk
Shimoga district -577 214
Karnataka
E-mail: legumelagic@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ
ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 4, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2014

ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಬೇಳೆಗಳು ಪ್ರೋಟೀನ್‌ಗೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಮೂಲ. ಬೇಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದರ ಲಭ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಳಗೊಳಿಸುವುದು ಬಡವರಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ತಡೆಯಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಪೂರ್ವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಫಲಿತಾಂಶ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ವೃದ್ಧಿಸಿದೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಗುಳೇ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚು ಬೇಳೆ ಸೇವನೆ

ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ವಿರುದ್ಧ ಅದೊಂದು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಬಲ್ಲದೇ?

■ ಅತುಲ್ ಡೋಗ್ರಾ, ಅಶುತೋಷ್ ಸರ್ಕಾರ್, ಆಡೆನ್ ಆವ್ ಹಸನ್, ಪೂಜಾ ಸಾಹ್ ಮತ್ತು ಅಖೀಲ್ ಹಸನ್ ರಿಜ್ಜಿ

ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ ಪ್ರಪಂಚದ ಅರ್ಧ ಬಡವರು ವಾಸಿಸುವ ಜಾಗ; ಶೇ.75ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬಡವರು ತಮ್ಮ ಗಳಿಕೆಯ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗವನ್ನು ಆಹಾರಕ್ಕೇ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ಜನರಿರುವ ಪ್ರದೇಶವೂ ಹೌದು. 2014ರ ಜಾಗತಿಕ ಹಸಿವು ಸೂಚ್ಯಂಕದ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ, ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ 76 ದೇಶಗಳ ಪೈಕಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ 55ನೇ ಸ್ಥಾನ. “ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕರೆಗಂಟೆ”ಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭಾರತ

ಇಲ್ಲವಾದರೂ, ಭಾರತದ ಹಸಿವನ್ನೂ ತೀವ್ರ ಎಂದು ಜಿಎಚ್‌ಐ 2014 ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದೆ.

ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಒಂದು ಎಂದು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದೆ. ತೂಕ ಕಡಿಮೆಯಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿಹೆಚ್ಚು. ಹತ್ತಿರಹತ್ತಿರ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಭಾರತದ ಮಕ್ಕಳು, ಸುಮಾರು 60 ದಶಲಕ್ಷ- ಕಡಿಮೆ ತೂಕದವರು, ಶೇ.45ರಷ್ಟು ಕುಂಠಿತ

ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಸ್‌ಪೀ ಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಐಸಿಡಿಆರ್‌ಎ ರೀಜನಲ್ ಕೋ ಆರ್ಡಿನೇಟರ್ ಡಾ.ಸರ್ಕಾರ್

ಬೆಳವಣಿಗೆಯವರು (ತಮ್ಮ ವಯೋಮಾನದ ಮಕ್ಕಳಿರಬೇಕಾದಷ್ಟು ಎತ್ತರವಿಲ್ಲ), ಶೇ.20ರಷ್ಟು ತೆಳು (ಅವರ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದಪ್ಪನಾಗಿಲ್ಲ, ತೀವ್ರ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ), ಶೇ.75ರಷ್ಟು ರಕ್ತಹೀನತೆ ಉಳ್ಳವರು, ಶೇ.57ರಷ್ಟು ವಿಟಮಿನ್ ಎ ಕೊರತೆ ಉಳ್ಳವರು.

ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿವೆ- ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅತಿ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ. ಮೊದಲನೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾರತದ ಬಹುಪಾಲು ಜನ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಉನ್ನತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ತರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಅತಿ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಎರಡೂ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸೇವನೆ ಸಮತೋಲಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಅಸಮತೋಲಿತ ಪೋಷಣೆಗೆ ಕೆಲವು ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಜಾಗೃತಿಯ ಕೊರತೆ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು. ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಪುಷ್ಟಿಯ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಬೆಳೆಗಳು: ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ಬೇಕಾದಷ್ಟು, ಸಾಧಿಸುವುದು ಇನ್ನೂ ಇದೆ

ಬಡವರು ಮತ್ತು ಮಾಂಸತಿನದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ, ಬೆಳೆಗಳು ಪೋಷಣೆಗಳ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಮೂಲ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ಎಫ್‌ಎಫ್‌ 2013 ನೀಡಿರುವ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಬೆಳೆಗಳನ್ನು 28 ದಶಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ 18 ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ 650 ಕೆ ಜಿ ಫಸಲು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆ ಇರಲು ಕಾರಣ: ಕೃಷಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ(ಶೇ.85ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶ), ಕಡಿಮೆ ಫಲವತ್ತತೆ ಇರುವ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ, ಬೆಳೆಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೊರತೆ, ಭೂಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಫಸಲು ನೀಡುವ ತಳಿ ಅಲಭ್ಯತೆ, ಬೀಜ ಬದಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು, ಹೆಚ್ಚು ಕೀಟಬಾಧೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ/ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಭಾರತ ಸರಿಸುಮಾರು 3 ದಶಲಕ್ಷ ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ, (ಜಿಒಐ) ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಮಿಷನ್ ಆನ್ ಆಯಿಲ್ ಸೀಡ್ ಅಂಡ್ ಪಲ್ಸಸ್, ಆಕ್ಸಿಲರೇಟೆಡ್ ಪಲ್ಸ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ (ಎ3ಪಿ) ಮತ್ತು 2007-08ರಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಫುಡ್ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ ಮಿಷನ್ ಆನ್ ಪಲ್ಸಸ್ (ಎನ್‌ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಎಂ)ನಂಥ, ಅವಶ್ಯಕತೆ ಆಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. 2012-13ರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ 18.45 ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್(ಎಂಟಿ)ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜ ಬಳಸಲು ಹಾಗೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಪೋಷಣೆ ನೀಡಲು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ತಂದ ಉಪಕ್ರಮವಾದ ಎನ್‌ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಎಂಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ,

ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಬಿರ್‌ಭುಮ್‌ನಲ್ಲಿ, ಭತ್ತದ ಕೊಯ್ಲು ಆದ ನಂತರ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶ ಬೀಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ, 'ಮನಾಬ್ ಜಮೀನ್' ಎನ್ನುವ, ಐಸಿಎಆರ್‌ಡಿಎ ಪಾಲುದಾರ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಮಸೂರ ಅವರ ಬೀಜಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಬ್ರತ ಮತ್ತು ಮೊಯ್‌ತ್ರಿ ತಳಿಗಳನ್ನು 8-10 ಹಳ್ಳಿಗಳ ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರೈತರು ಬೆಳೆದರು. ಬೀಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರು 610/1100 ಕೆಜಿ/ಹೆಕ್ಟೇರ್ ನಷ್ಟು ಫಸಲನ್ನು ರೈತರು ಪಡೆದರು. ಸರಾಸರಿ \$700/ಹೆಕ್ಟೇರ್ ನಷ್ಟು ಮೌಲ್ಯದ ಮಸೂರ ಅವರೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಯಿತು.

ಮೇಘಾಲಾ ಬರ್ಮನ್, ಅತಿಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 110 ಕೆಜಿ ಮಸೂರ ಅವರ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ. ಆತ ಏಳು ಕೆಜಿ ಬೀಜವನ್ನು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದ ಬಿತ್ತನೆಗೆ ತೆಗೆದಿರಿಸಿದ. ಉಳಿದಿದ್ದು ಆತನ ಮನೆ ಬಳಕೆಗೆ. "ಈ ಬೀಳು ಭೂಮಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೆ ಅಂತ ನಾನು ಕನಸಲ್ಲಾ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಆತ ಹೇಳಿದ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಮಸೂರ ಅವರ ಉತ್ಪಾದನೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಆತ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ದಿನಗೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಿಸ್ಕು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆ. ಆಕೆಗೆ ದಿನಗೂಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಹಣದ ಬದಲು ಮಸೂರ ಅವರ ದೊರೆಯಿತು. ತುಂಬ ಬಲಹೀನಳಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಮಗಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಉಣಿಸಲು ಶುರು ಮಾಡಿದಳು. ಆಕೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಿದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ನಿರ್ವಹಣೆ ಪದ್ಧತಿ ಮೂಲಕ ಈ ಅಂತರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

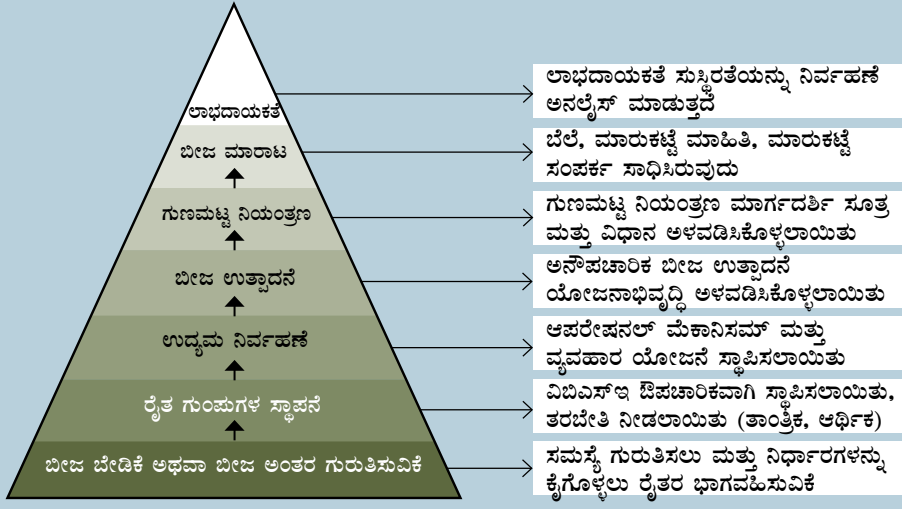
ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ತೋಟದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಪದ್ಧತಿ (ಎನ್‌ಎಆರ್‌ಎಸ್) ಜೊತೆಗೂಡಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಯೋಜನೆ ಐಸಿಎಆರ್‌ಡಿಎ ಮತ್ತು ಐಸಿಆರ್‌ಐಎಸ್‌ಎಟಿ ನಂತಹ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿತು. ಸಿಜಿಐಎಆರ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಎನ್‌ಎಆರ್‌ಎಸ್ ಭಾಗೀದಾರರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೇವಲ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ರೈತರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವುದು.

ಆಹಾರದ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಗಳ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2016ನ್ನು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬೆಳೆಗಳ ವರ್ಷ ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಬರುವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಬೆಳೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಉಪಕ್ರಮಗಳು

ಒಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೇಂದ್ರ (ಐಸಿಎಆರ್‌ಡಿಎ), ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ವರ್ಷ 1977ರಿಂದ ಅದರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾಲುದಾರರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ, ರೈತರಿಗೆ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅನ್ನ ಆಧಾರಿತ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಕುರಿತು ಹೊಸ ಮಸೂರ ಅವರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನವದೆಹಲಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ ಐಸಿಎಆರ್‌ಡಿಎನ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ ಮತ್ತು ಚೈನಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಎನ್‌ಎಆರ್‌ಎಸ್ ಪಾಲುದಾರರೊಂದಿಗೆ ಮಸೂರ ಅವರ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಐಸಿಎಆರ್‌ಡಿಎ, ಮೂಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು

ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಬೀಜ ಪದ್ಧತಿಯ ಒಂದು ಮಾದರಿ

ಬೆಳೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಗೊಂಡು 1960-61ರಲ್ಲಿ 70ಗ್ರಾಂ/ತಲಾ/ಪ್ರತಿದಿನಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು, 2009-10ರಲ್ಲಿ 33ಗ್ರಾಂ/ತಲಾ/ಪ್ರತಿದಿನಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಿತು. ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಶಿಫಾರಸಿನಂತೆ 80 ಗ್ರಾಂ/ತಲಾ/ಪ್ರತಿದಿನಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಬೇಕಿದೆ.

ಪಡೆಯುವುದು, ಕ್ರೋಮೋಜೋಮ್ ಮತ್ತು ಜೀನ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಜೀವದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಂಚುವುದು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ತಳಿಗಳ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಸ್ಯಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಪದ್ಧತಿ (ಎನ್‌ಎಆರ್‌ಎಸ್) ಮೂಲಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿಯ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲೂ ಭಾರತ, ನೇಪಾಳ ಮತ್ತು ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದಂತಹ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಭತ್ತದ ಬೀಜುಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅನುಸರಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ನೀತಿಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ:

- 1) ತಮ್ಮದೇ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ, ರೈತರು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ (ಲಂಬ ವಿಸ್ತರಣೆ)
- 2) ಹೊಸ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅಂದರೆ ಭತ್ತದ ಬೀಜುಗಳು ಮತ್ತು ಈಶಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು (ಸಮತಲ ವಿಸ್ತರಣೆ)
- 3) ಗ್ರಾಮೀಣ ಆಧಾರಿತ ಬೀಜ ಉದ್ಯಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು (ವಿಬಿಎಸ್‌ಇ ಗಳು)
- 4) ರೈತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ.

ಐಸಿಎಆರ್‌ಡಿಎ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾಲುದಾರರ ಜೊತೆಗೆ ಎನ್‌ಎಫ್‌ಎಸ್‌ಎಂ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಂಬತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಲಂಬ ವಿಸ್ತರಣೆ

ಮಸೂರ ಅವರೆ ಬೆಳೆಗಾರರು ಎದುರಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪೈಕಿ ಒಂದು, ಕಳಪೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಐಸಿಎಆರ್‌ಡಿಎ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕಳೆದ 3-4 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.90ರಷ್ಟು ರೈತರು ಒಂದೇ ಬೀಜವನ್ನು 6-7 ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಯಲಾಯಿತು. ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಬೀಜ ಮಾರ್ಪು ದರ -ಸೀಡ್ ರೀಫ್ರೆಸ್‌ಮೆಂಟ್ ರೇಟ್ (ಎಸ್‌ಆರ್‌ಆರ್) ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ತಳಿಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತಳಿಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಯಿತು.

300 ಹಳ್ಳಿಗಳ 4307 ರೈತರಿಗೆ ಒಟ್ಟು 12 ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಲಭ್ಯಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ರೈತರು 1344 ಟನ್ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಹಂಚಲಾಯಿತು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ತಳಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವು ಸಹ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಹೆಚ್ಚಿದ ಇಳುವರಿ. ಉದಾ: ಮೊಯ್‌ತ್ರಿ, ನೂರಿ ಮತ್ತು ಎಚ್‌ಯುಎಲ್-57 ಮುಂತಾದ ತಳಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಳಿಗಳಿಗಿಂತ ಶೇ.30-60 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಫಸಲು ನೀಡಿದವು. ಈ ತಳಿಗಳನ್ನು ಕೃಷಿಯೇತರ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಬೆಳೆಯಾಗಿ, ಎರಡೂ ರೀತಿ ಬೆಳೆಯಲಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಫಸಲು ಅಂದಾಜು ಯುಎಸ್‌ಡಿ 2.0 ದಶಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯ ತಂದಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಿದ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಲಾಭವೂ ಆಯಿತು. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಫಲಿತಾಂಶವೇನೆಂದರೆ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಮನೆಬಳಕೆಗೆ ಮಸೂರ ಅವರೆ ಬೆಳೆದು ತಮ್ಮ ಮನೆ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಭದ್ರತೆ ಒದಗಿಸಿದರು.

ಸಮತಲ ವಿಸ್ತರಣೆ

ಪೂರ್ವಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೇ.78.8ರಷ್ಟು ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ (ಜೂನ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್) ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಭತ್ತದ ಫಸಲು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೀಜು ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪಂಜಾಬ್, ಹರಿಯಾಣಾ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಸಮ. ಐಸಿಎಆರ್‌ಡಿಎ ತನ್ನ ಎನ್‌ಎಆರ್‌ಎಸ್ ಪಾಲುದಾರರ ಜೊತೆ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಮಸೂರ ಅವರೆ ತಳಿಗಳಾದ ಎಚ್‌ಯುಎಲ್-57 ಮತ್ತು ಮೊಯ್‌ತ್ರಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಈ ಮೊದಲು ಏನೇನೂ ಬೆಳೆಯದ ರೈತ ಈಗ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಖುಷಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕೃಷಿ ಮಾಡದ ಮತ್ತು ಕುಂಠಿತ ಕೃಷಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ, ಭತ್ತದ ಬೀಜುಗಳಲ್ಲಿ ಮಸೂರ ಅವರೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ, ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಕುಂಠಿತ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಮಾಡದ ಎರಡೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಸೂರ ಅವರೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂತು. ಬೀಜದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿ (513 ಕೆಜಿ/ಹೆ), ಮೇವು ಫಸಲು (1624 ಕೆಜಿ/ಹೆ),

ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ (ಯುಎಸ್‌ಡಿ 272/ಹೆ) ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಮಾಡದ ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಬಿಸಿ ಪ್ರಮಾಣ (2.30)- ಹೀಗೆ ಕುಂಠಿತ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿ ದಾಖಲಾಯಿತು. ಹೂವು ಮತ್ತು ಕಾಯಿ ಕಟ್ಟುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಮಾಡದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೇವಾಂಶದ ಒತ್ತಡ ಇದ್ದಿದ್ದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇರಬಹುದು.

ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ಕೃಷಿ ಮಾಡದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಸೂರ ಅವರಿಗೆ ತಗುಲಿದ ವ್ಯವಸಾಯದ ವೆಚ್ಚ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ (ತ್ರಿಪುರ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ) ಏಳು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಒಸಿಪಿಎಫ್ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ನೀಡಿದ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆದ ರೈತರ ಸಂಖ್ಯೆ 1900. ಬೆಳೆ ಸಾಂದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಸೂರ ಅವರ ಬೇಸಾಯ ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ ಸರಿಸುಮಾರು 194-272 ಡಾಲರ್ ದರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯ ತಂದಿತು.

ಹಳ್ಳಿ ಆಧಾರದ ಬೀಜೋದ್ಯಮ

ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ, ಸೂಕ್ತ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಲಭ್ಯತೆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು, ಹಳ್ಳಿ ಆಧಾರಿತ ಬೀಜೋದ್ಯಮ (ವಿಬಿಎಸ್‌ಇ) ಮಾಡೆಲ್‌ನ್ನು ಐಸಿಎಆರ್‌ಡಿಎ ಉತ್ತೇಜಿಸಿತು. ವಿಬಿಎಸ್‌ಇ, ಬೀಜ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯ ಅನುಪಚಾರಿಕ ಪದ್ಧತಿ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾಲುದಾರರೊಂದಿಗೆ ಐಸಿಎಆರ್‌ಡಿಎ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಜಮೀನಿರುವ, ರೈತ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಪರ ರೈತರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿತು. ಈ ರೈತರು ಒಂದು ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಶನ್ ಏಜನ್ಸಿಯೊಂದಿಗೆ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಶನ್ ಏಜನ್ಸಿಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಿ, ರೈತರಿಗೆ ಗೌರವ ಬೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾರಲಾಯಿತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಮಟ್ಟದಲ್ಲೇ ಬೀಜ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿ, ಬೀಜ ಉತ್ಪಾದಕರಿಗೆ ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಯಿತು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾಲುದಾರರ ಜೊತೆ ಜಂಟಿ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 16 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೀಜ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಈ ಉಪಕ್ರಮ ರೈತರಲ್ಲಿ ಸಂತಸ ಮೂಡಿಸಿತು. ಈ ರೈತರು ಈಗ ಇತರ ಹಳ್ಳಿ/ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ, ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಬೀಜ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ

ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ರೈತರನ್ನು ಬೀಜ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಪ್ಯಾಕೇಜಿಂಗ್ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ, ಶೇಖರಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ(ದಾಲ್, ಪ್ಯಾನ್ ಕೇಕ್, ಉಪ್ಪು) ಮತ್ತು ಕೊಯ್ಲು ನಂತರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ (ಶೇಖರಣೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮೊದಲಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ತೂರುವುದು, ಪ್ಯಾಕೇಜಿಂಗ್, ಹೊಟ್ಟು ತೆಗೆಯುವುದು, ಮೆರಗು ಕೊಡುವುದು, ಜರಡಿ ಹಿಡಿಯುವುದು, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪದಾರ್ಥ ಇತ್ಯಾದಿ) ತರಬೇತಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. 551 ಮಹಿಳೆಯರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 7600 ರೈತರನ್ನು, ರೈತ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳ ಮೂಲಕ, ಸಂಚಾರಿ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣ, ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ದಿನ, ಕೊಯ್ಲು ಮುನ್ನಾ ಹಾಗೂ ನಂತರದ ತರಬೇತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ತರಬೇತಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಒಸಿಆರ್‌ಎಫ್ ಯೋಜನೆ ಮೂಲಕ 1600 ರೈತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಭವಿಷ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಕೇಂದ್ರ

ಮಸೂರ ಅವರ ಉತ್ಪನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಸೂರ ಅವರ ಮೂಲಕ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಿತು, ಕೂಲಿ ವಲಸೆ

www.leisaindia.org

A website for learning and sharing experiences on LEISA practices.

Main Features

- Space to share your LEISA experience.
- A source for LEISA practices followed by farmers.
- An archive of LEISA India magazines - English edition and regional editions (Kannada, Tamil, Hindi, Telugu, Oriya, Punjabi and Marathi)
- Photos and videos on LEISA practices
- Interesting cases of people following LEISA practices

Follow us on Facebook: www.facebook.com/Leisaindiamag

Follow us on Twitter: [@LeisaIndia](https://twitter.com/LeisaIndia)

ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಅಧಿಕಾರಿ ಹೊಲವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಹೋಗುವುದು ತಪ್ಪಿತು ಮತ್ತು ಮಸೂರ ಅವರ ಗಿಡಗಳಿಂದ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೇವಾಯಿತು.

ರೈತರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾಭದಾಯಕವಾದರೂ, ಮಸೂರ ಅವರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಲವು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಬರಗಾಲ ಮತ್ತು ಉಷ್ಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ, ರೋಗಬಾಧೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬದಲಾಗುವ ಹವಾಮಾನಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೂಕ್ತ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಬೇಳೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸರಪಳಿ ಚಿಕ್ಕದು ಮತ್ತು ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಚಳಿಗಾಲದ ಬೇಳೆಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ (ಎಂಎಸ್‌ಪಿ) ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ನೆರವು ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಇದರಿಂದ ರೈತರು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬೇಳೆಗಳ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಮೌಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ-ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ.

ಉಲ್ಲೇಖ

ಗುಲಾಟಿ ಎ, ಗಣೇಶ್‌ಕುಮಾರ್ ಎ, ಶ್ರೀಧರ್ ಜಿ ಮತ್ತು ನಂದಕುಮಾರ್ ಟಿ (2012). ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಅಂಡ್ ಮಾಲ್‌ನ್ಯೂಟ್ರಿಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಫುಡ್ ಅಂಡ್ ನ್ಯೂಟ್ರಿಷನ್ ಬುಲೆಟಿನ್, 33(1), 74-86

ಚಾಂದ್ ಆರ್ ಮತ್ತು ಜುಮಾನಿ ಜೆ (2013). ಫುಡ್ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ ಅಂಡ್ ಅಂಡರ್‌ನಿಷ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ: ಅಸೆಸ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಆಲ್ಟರ್ನೇಟಿವ್ ನಾರ್ಮ್ಸ್ ಅಂಡ್ ದಿ ಇನ್‌ಕಮ್ ಎಫೆಕ್ಟ್ಸ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, 68(1): 39-53

■ **Atul Dogra, Ashutosh Sarker, Pooja Sah and Aqeel Hassan Rizvi**
ICARDA, South Asia and China Regional Program,
CGIAR Block, NASC Complex, New Delhi
E-mail: A.Dogra@cgiar.org

Aden Aw Hassan
ICARDA, Amman, Jordan

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 16, ಸಂಚಿಕೆ 4, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2014

ಮಸೂರ ಅವರ ಬೆಳೆದು ಖುಷಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ರೈತ